

8. november 2019

Departementets rolle i trygdeskandalen

Etter det som hittil er kjent peker saken mot så mange delaktige instanser at det kan ligge an til pulverisering av ansvar. Hva med departementet?

Ikke siden landssvikoppgjøret har landet stått overfor en situasjon hvor tilfeldigheter og svak rettsorden har rammet så mange mennesker. Men selv om minst 2500 personer er blitt krenket og noen hardt rammet økonomisk, får vi håpe at vi denne gangen makter å rette opp feilene med erkjennelse og erstatninger.

Så er vi også i gang med skyldfordeling. Hvem må gå fra stillingen? – statsråden? NAV-direktøren? andre? En offentlig granskning er iverksatt, og vil etter mandatet oppklare sammenhenger som foreløpig er meget mystiske. Hvordan er det mulig at Trygderetten protesterer gjentatte ganger uten å bli hørt, eller at Høyesterett ikke har oversikt over rettsgrunnlaget? Hvordan har dette kunnet pågå i årevis? Som sagt, vi får vente på en oppklaring.

Et mer generelt forhold har dukket opp igjen: politisk ansvar. Tankegangen er at statsråden har et ansvar overfor Stortinget for alt som skjer i departementet og underliggende etater. Man kan mene at ansvaret enkelte ganger defineres urimelig vidt, men det er ikke problemstillingen her. Derimot fokuseres en annen side av saken: Hvordan kan statsråden ivareta ansvaret for alt som skjer i myndighetsområdet? Svaret kan bare være: Gjennom en instruksfestet informasjonsplikt for direkte underordnede, med departementsråden som den sentrale ansvarlige.

Men hva omfatter departementsrådets stilling i dag? Man kan se formuleringer av typen «statsrådets rådgiver», «administrativ leder», «assisterende i statsrådets ledelse av departementet». Rimeligvis finns det en (eller ulike) stillingsinstruks(er), men den (de) er ikke offentliggjort, så vidt jeg kan se. Her trengs det en oppstramning slik at et tydelig linjeansvar – gjennom departementsråden – sikrer at statsråden blir løpende informert og rådet med departementets fulle tyngde i saker av åpenbar politisk karakter.

Departementsrådets svake stilling er et gjennomgangstema på Tjodareik. Nå får vi håpe dette vil bli omfattet under utvalgsmandatets første kulepunkt:

- «Arbeids- og sosialdepartementets håndtering og rolle i saken, herunder også ..., styring av/dialog med Nav og behandlingstid, ... I denne sammenheng skal også informasjon fra regjeringen til Stortinget vurderes.»

Utvalget har frist til 1. juni 2020

5